

БАТЛАВ.
ГЭР БҮЛ, ХӨДӨЛМӨР,
НИЙГМИЙН ХАМГААЛЛЫН
САЙД

Л.ЭНХ-АМГАЛАН

БАТЛАВ.
САНГИЙН САЙД

Б.ЖАВХЛАН

БАТЛАВ.
ХУУЛЬ ЗҮЙ, ДОТООД
ХЭРГИЙН САЙД

О.АЛТАНГЭРЭЛ

НИЙГМИЙН ДААТГАЛЫН САНГААС ОЛГОХ ТЭТГЭВРИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ҮЗЭЛ БАРИМТЛАЛ

Нэг.Хуулийн төсөл боловсруулах үндэслэл, шаардлага

Нийгмийн даатгалын сангаас олгох тэтгэврийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг боловсруулах дараах хууль зүйн үндэслэл болон практик шаардлага байна. Үүнд:

1.1.Хууль зүйн үндэслэл, шаардлага

Монгол Улсын Их Хурлын 2020 оны 52 дугаар тогтоолын 1 дүгээр хавсралтаар баталсан ““Алсын хараа-2050” Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого”-ын 3.1-д “Амьдралын баталгааг хангах нийгмийн хамгааллын үйлчилгээг хөгжүүлж, амьдралын чанарыг дээшлүүлэхүйц нийгмийн даатгалын тогтолцоог бэхжүүлнэ.” гэж заасан бөгөөд уг зорилтыг хэрэгжүүлэх I үе шат (2021-2030)-нд “Тэтгэврийн даатгалыг олон давхаргат тогтолцоонд шилжүүлсэн байна.”, “Нийгмийн даатгалын сангийн хөрөнгийн зохистой удирдлагыг төлөвшүүлж, санг алдагдалгүй түвшинд хүргэх, нийгмийн даатгалын бүрэн бие даасан тогтолцоог бий болгоно.” зэрэг арга хэмжээнүүдийг хэрэгжүүлэхээр заажээ.

Мөн тогтоолын 2 дугаар хавсралтаар баталсан ““Алсын хараа-2050” Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлогын хүрээнд 2021-2030 онд хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны зорилт”-ын 3.1.2-т “Нийгмийн даатгалын хууль, эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгоно.” гэж, 3.1.3-т “Бүх ахмад настанд суурь тэтгэвэр олгоно.” гэж, 3.1.4-т “Хувийн тэтгэврийн нэмэлт даатгалыг нэвтрүүлж, төрийн болон хувийн тэтгэврийн сангаас тэтгэвэр авах нөхцөлийг бүрдүүлж, санхүүгийн зах зээлийг дэмжинэ.” гэж, 3.1.8-д “Тэтгэврийн даатгалын хагас хуримтлалын тогтолцоонд хэсэгчлэн шилжүүлж, 1979 оноос хойш төрсөн даатгуулагчийн тэтгэврийн даатгалын шимтгэлийг бодит хуримтлал болгоно.” гэж, 3.1.9-д “Тэтгэврийн даатгалын тогтолцоог бүрэн хуримтлалын тогтолцоонд шилжүүлэх үе шатыг эхлүүлнэ.” гэж тус тус заасан байна.

Монгол Улсын Их Хурлын 2020 оны 23 дугаар тогтоолын 1 дүгээр хавсралтаар баталсан “Монгол Улсыг 2021-2025 онд хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл”-ийн 3.1-д заасан “Нийгмийн хамгааллын тогтолцоог шинэчлэх” зорилтын 3.1.1-д “Нийгмийн даатгалын хууль тогтоомжийг шинэчилж даатгуулагч олон эх үүсвэрээс тэтгэвэр авах нөхцөл бүрдэн, хуримтлалын нэгдсэн сан байгуулагдан иргэд бодит хуримтлалтай болох эрх зүйн шинэчлэл хийгдэнэ.” гэж туссан.

Түүнчлэн, Монгол Улсын Их Хурлын 2024 оны 21 дүгээр тогтоолын 1 дүгээр хавсралтаар баталсан “Монгол Улсын Засгийн газрын 2024-2028 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр”-ийн 2.1.3.4-т “Хагас хуримтлалын тогтолцоонд шилжиж,

тэтгэврээ өвлүүлэх, урьдчилан ашиглах хууль, эрх зүйн зохицуулалтыг үе шаттайгаар хэрэгжүүлнэ.” гэж, 2.1.3.5-д “Хувийн нэмэлт тэтгэврийн тогтолцоог бий болгох хууль, эрх зүйн орчныг бүрдүүлж, ирээдүйд ахмад настнууд олон эх үүсвэрээс тэтгэвэр авах боломжийг бүрдүүлнэ.” гэж тус тус заасан.

Мөн Монгол Улсын Их Хурлын 2015 оны 53 дугаар тогтоолоор баталсан “Төрөөс тэтгэврийн шинэчлэлийн талаар баримтлах бодлого (2015-2030)”-ын 1.1-д “Төрөөс тэтгэврийн шинэчлэлийн талаар баримтлах бодлогын зорилго нь хүн амын насны бүтцийн өөрчлөлт, дундаж наслалтын өсөлтөөс үүдэлтэйгээр зайлшгүй өсөн нэмэгдэх тэтгэврийн зардлыг төр, иргэн, ажил олгогч санхүүгийн чадавхаа үндэслэн хамтран хариуцаж, ахмад настны амьжиргаанд хүрэлцэхүйц зохистой хэмжээний тэтгэвэр олгох тогтолцоог бүрдүүлэхэд оршино.” гэж, 1.2-т “Тэтгэврийн шинэчлэлийн бодлого нь тэтгэврийн даатгалын хамрах хүрээг нэмэгдүүлж, малчин, хувиараа хөдөлмөр эрхлэгчид зориулсан тусгай хөтөлбөрийг бий болгож, тэтгэврийн тогтолцоонд хувийн хэвшлийн оролцоог сайн дурын нэмэлт даатгалын хэлбэрээр дэмжин, ахмад настан олон эх үүсвэр бүхий тэтгэврийн орлоготой байх нөхцөлийг бүрдүүлж, даатгуулагчийг илүү олон жил хөдөлмөрлөж, тасралтгүй шимтгэл төлөхийг урамшуулна.” гэж тус тус заажээ. Энэхүү тогтоолын 2.1 дэх заалтад “Төрөөс тэтгэврийн шинэчлэлийн талаар баримтлах бодлого”-ын зорилго, зарчимд нийцүүлэн холбогдох хууль тогтоомжийн төслийг боловсруулж, Монгол Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэхийг Засгийн газарт даалгасан байна.

Иймд дээрх хууль эрх зүйн баримт бичигт тусгасан зорилго, зорилт нь хуулийн төслийг боловсруулах үндэслэл болж байна.

1.2.Практик үндэслэл, шаардлага

Манай улс зах зээлийн эдийн засгийн харилцаанд нийцүүлэн 1994 онд Нийгмийн даатгалын багц хуулийн хүрээнд Нийгмийн даатгалын сангаас олгох тэтгэвэр, тэтгэмжийн тухай хуулийг 1994 онд баталж, 1995 оноос хэрэгжүүлсэн нь нийгэм, эдийн засгийн хүрээнд хийгдсэн томоохон шинэчлэлийн нэг болсон. Тус хуулиар даатгуулагч төлсөн шимтгэл, авч байсан цалин хөлстэйгөө уялдсан тэтгэвэр авах тогтолцоог бүрдүүлсэн.

Улс орны нийгэм, эдийн засгийн байдал, хүн амын насны бүтэц, дундаж наслалт, хөдөлмөрийн харилцааны хэв шинжийн өөрчлөлттэй холбоотойгоор нийгмийн даатгалын харилцаа нь удаан хугацаанд нэг хэв маягаар үргэлжлэх боломжгүй болж байна. Иймд дэлхийн бусад улсын адил манай улс дээрх өөрчлөлтөөс хамаарч нийгмийн даатгалын тогтолцооны болон параметрийн шинэчлэлийг үе шаттай, аажмаар буюу даатгуулагч, ажил олгогч, тэтгэвэр авагч болон улсын төсөвт ачаалал багатайгаар хийж ирсэн.

Тухайлбал, Улсын Их Хурлаас Нийгмийн даатгалын багц хуулийн хүрээнд Нийгмийн даатгалын сангаас олгох тэтгэврийн тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгыг 2023 онд баталж, 2024 оноос хэрэгжүүлж байна. Хуулийн шинэчилсэн найруулгаар нэрийн дансны орлогыг үе шаттай мөнгөжүүлж хагас хуримтлалын тогтолцоонд шилжих, тэтгэврийн хэмжээг жил бүр инфляцын түвшинтэй уялдуулан нэмэгдүүлэх, тэтгэврийн зөрүүг үүсгэхгүй байх зорилгоор цалин хөлсөнд хэрэглэх итгэлцүүрийг жил бүр шинэчлэн тогтоох, нийгмийн даатгалын сангаас тэтгэвэр авагч нас барвал түүний олон жил хамт амьдарсан эхнэр, нөхрийн тэтгэврийн хэмжээг нэмэгдүүлэх, илүү ажилласан жил тутам тэтгэвэр бодох хувийг нэмэгдүүлэх зэрэг шинэчлэлийг үе шаттай хэрэгжүүлж байна.

Нийгмийн даатгалын санд 2024 онд 5.6 их наяд төгрөгийн орлого төвлөрүүлснээс давхардсан тоогоор 761.9 мянган хүний тэтгэвэр, тэтгэмж, төлбөрт 5.1 их наяд төгрөг зарцуулсан байна. Өөрөөр хэлбэл, нийгмийн даатгалын сан улсын

төсвийн орлогын 1/5-тэй тэнцэхүйц хэмжээгээр бүрдүүлж, нийт зардлын 17 хувьтай дүйцэх зардлыг олгож ирлээ.

Цаашид тэтгэврийн даатгалын шинэчлэлийг даатгуулагч, тэтгэвэр авагчид илүү ээлтэй байдлаар үргэлжлүүлэх, хүн ам насжихын хэрээр дундаж наслалт, тэтгэвэр авах хугацаа уртсаж байгаатай холбогдуулан тэтгэврийн хэмжээ буурахаас сэргийлж, ахмад настны амьжиргаанд хүрэлцэхүйц зохистой хэмжээний тэтгэвэр олгох, тэтгэврийн даатгалын сангийн ачааллыг зохистой хэмжээнд хадгалах, ирээдүйд залуу үед ирэх санхүүгийн ачааллыг багасгах тогтолцоог үе шаттай бүрдүүлэх шаардлага зүй ёсоор тавигдаж байна.

Түүнчлэн, тэтгэврийн тогтолцоо нь санхүүгийн хувьд тогтвортой бөгөөд хүртээмжтэй байх тэнцвэрийг хадгалахын зэрэгцээ ахмад настны амьжиргаанд хүрэлцэхүйц зохистой хэмжээний тэтгэвэр олгох, тэтгэвэр нь шударга, таамаглаж болохуйц байх шалгуурыг хангах ёстой.

Манай улсын 60 ба түүнээс дээш насны ахмад настны тоо 2010 байдлаар 5.8 хувь, 2021 оны байдлаар 7.9 хувь, 2024 онд 9.3 хувь байгаа бол 2030 онд 11.9 хувь, 2050 он гэхэд 5 хүн тутмын нэг нь 60 ба түүнээс дээш настай болох тооцоолол байна. Хүн амын дундаж наслалт (0 наснаас тооцоолсон) 2024 онд 71.7 жил болж 2000 оны дундаж наслалттай харьцуулахад 8.6 жилээр өссөн. Харин эрэгтэйчүүдийн дундаж наслалт мөн онтой харьцуулахад 7.5 жилээр нэмэгдэж 67.9 жил, эмэгтэйчүүдийн дундаж наслалт 11.0 жилээр нэмэгдэж 77.1 жил болж жилээс жилд өсөх хандлагатай байна.

Дэлхийн банкнаас хийсэн судалгаагаар Монгол Улсад нийгмийн даатгалын сангаас болон цэргийн тэтгэвэр авагч 2024 онд 531.8 мянга байсан бол 2030 онд 605.0 мянга, 2040 онд 728.0 мянга, 2050 онд 1,100.0 мянгад хүрэхээр байна. Өөрөөр хэлбэл, 10 даатгуулагчид ногдох тэтгэвэр авагчийн тооны харьцаа 2020 онд 4 хүн, 2024 онд 5 хүн байсан бол 2030 онд 7 хүн болж нэмэгдэх тооцоолол байна.

Нэгдсэн Үндэстний Байгууллагаас Монгол Улсын хүн амын хэтийн тооцооллыг 2024 оны байдлаар эмэгтэй хүн 55 наснаас хойш 25 жил, эрэгтэй хүн 60 наснаас хойш 16 жил амьдарч байна гэж тооцсон. Ирээдүйд буюу 2050 онд уг хугацаа эмэгтэй хүний хувьд 28.4 жил, эрэгтэй хүний хувьд 19.6 жил болж өсөхөөр байна.

Монгол Улсын тэтгэврийн даатгалын сангаас 2024 онд 4.4 их наяд төгрөгийг 509.1 мянган тэтгэвэр авагч (үүнээс 81 хувь буюу 414.3 мянга нь өндөр насны тэтгэвэр авагч)-ийн тэтгэвэрт зарцуулсан.

Улсын төсвөөс тэтгэврийн даатгалын санд 2022 онд 840 тэрбум төгрөг, 2023 онд 760 тэрбум, 2024 онд 1.2 их наяд төгрөг олгосон бол 2025 онд 1.45 их наяд төгрөг олгоно. Цаашид 2030 онд 3.7, 2035 онд 5.7 их наяд төгрөгт хүрэх төлөвтэй байна. (Үүнд 1995 оноос өмнө тэтгэвэр тогтоолгосон иргэдийн болон цэргийн албан хаагчдын тэтгэврийн зардлыг багтсан болно.)

Түүнчлэн, Нийгмийн даатгалын сангаас олгох тэтгэврийн тухай хуульд бүрэн тэтгэврийн доод хэмжээг сарын хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээний 75 хувь, хувь тэнцүүлсэн тэтгэврийн доод хэмжээг сарын хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээний 50 хувиас багагүй байхаар тус тус заасан.

Тэтгэвэр авагчдын 45 орчим хувь нь бүрэн тэтгэврийн доод хэмжээ, 16 орчим хувь нь хувь тэнцүүлсэн тэтгэврийн доод хэмжээ авч байна. Тэтгэврийн доод хэмжээг тэтгэврийн хэмжээтэй зэрэгцүүлэн удаа дараа нэмсэн нь сангийн ачааллыг эрс нэмэгдүүлж, тэтгэвэр авагчдын авч байсан цалин хөлс болон шимтгэл төлсөн хугацаанд үндэслэн тогтоосон тэтгэврийн хэмжээ хоорондын хамаарлыг сулруулж

байна. Мөн ажилласан жил, шимтгэл төлсөн хугацааг нөхөн тооцох арга хэмжээг хоёр удаа хэрэгжүүлснээр тэтгэвэр авагчдын тоо, сангийн зардал нэмэгдсэн.

Улс орнууд хүн амын насны бүтцийн өөрчлөлтийг даван туулах, хойч үед ирэх ачааллыг бууруулах зорилгоор тэтгэврийн шинэчлэлийг үе шаттай хийсээр байна. Солонгос, Япон, Казахстан, Армени, Нидерланд, Герман, Норвеги, Швед, Итали, Эстони, Латви зэрэг олон улс өөрийн улсын хүн амын насны бүтэц, нийгэм, эдийн засгийн онцлог нөхцөлд тулгуурлан олон давхаргат тогтолцоонд шилжиж, ахмад настныг олон эх үүсвэрээс тэтгэвэр авах боломжийг бүрдүүлж байна.

Тухайлбал, Бүгд Найрамдах Казахстан Улс 2018 оноос суурь тэтгэврийг шимтгэл төлсөн жилтэй уялдаатай байдлаар нэвтрүүлснээр суурь тэтгэвэр, хуримтлалын болон эв санааны тэтгэвэр, сайн дурын хувийн гэсэн олон давхаргат тэтгэврийн тогтолцоонд шилжсэн. Армени Улс 2014 оноос тэтгэврийн хуримтлалын тогтолцоонд шилжиж, улсын тэтгэвэр, хөдөлмөрийн тэтгэвэр, албан журмын хуримтлалын тэтгэвэр бүхий 3 давхаргат тогтолцоотой болсон.

Олон улсын хөдөлмөрийн байгууллага, Дэлхийн банк, Азийн хөгжлийн банк, Европын холбоо зэрэг олон улсын байгууллагаас Монгол Улсын тэтгэврийн тогтолцоонд 2011 оноос хойш 10 гаруй удаагийн актуар тооцооллыг хийж, үүний үр дүнд тэтгэврийн олон давхаргат тогтолцоог нэвтрүүлэх, шимтгэлийн хувь хэмжээ, тэтгэвэр тогтоолгох насыг үе шаттай нэмэгдүүлэх зэрэг параметрийн шинэчлэлийг хийхийг зөвлөж ирсэн.

Дэлхийн улс орнууд ахмад настныхаа амьжиргааг хангах, зохистой хэмжээний тэтгэврийг олгох зорилгоор олон давхаргат тэтгэврийн тогтолцооны хүрээнд суурь (нийгмийн) тэтгэврийг олгож байна. Тухайлбал, Нидерланд, Казахстан, Япон улс суурь тэтгэврийг нийт ахмад настанд олгож байгаа бол Австрали, Солонгос, Армени улс ахмад настны амьжиргааны түвшнээс хамаарч суурь тэтгэврийг тухайн улсад оршин суусан хугацаа эсхүл, суурь тэтгэвэр олгох насанд хүрсэн тохиолдолд олгодог.

Манай улс олон давхаргат тэтгэврийн тогтолцоонд шилжих хүрээнд даатгуулагчийн олон жил шимтгэл төлөхийг урамшуулах, тэтгэврийн доод хэмжээг аажмаар халах, ахмад настны амьжиргаанд хүрэлцэхүйц хэмжээний тэтгэвэр олгох зорилгоор суурь тэтгэврийг нэвтрүүлэх, суурь тэтгэврийн зардлыг улсын төсөв болон нийгмийн даатгалын сангаас санхүүжүүлэх шаардлага байна.

Түүнчлэн, манай улс тэтгэврийн насыг үе шаттай аажмаар нэмэгдүүлж байгаа хэдий ч тэтгэврийн зарим параметрийн шинэчлэлийг хийх шаардлага байсаар байна. Тухайлбал өнөөдрийн мөрдөж буй хуулийн хүрээнд тэтгэврийг тэтгэврийн даатгалын шимтгэл төлж, ажилласан дараалсан 5 жилийн цалин хөлс, түүнтэй адилтгах орлогоос тогтоож байгаа нь ялангуяа нийгмийн даатгалд сайн дураар хамрагдаж байгаа даатгуулагчдыг хөдөлмөр эрхлэх эхэн үедээ орлогоо багаар мэдүүлж, шимтгэл төлөөд тэтгэвэр тогтоолгох дөхсөн сүүлийн жилүүдэд орлогоо зориуд өндрөөр мэдүүлэн шимтгэл төлөх сэдлийг төрүүлж байгаа тул холбогдох хуульд өөрчлөлт хийх шаардлага байна.

Мөн өндөр насны тэтгэврийн ердийн насыг 2018 оноос хойш жил бүр 3 сараар нэмэгдүүлж, 65 насанд хүргэх зохицуулалтыг хэрэгжүүлж байгаа боловч хөдөлмөрийн хэвийн бус, хөнгөлөлттэй нөхцөлийн тэтгэврийн насыг нэмэгдүүлээгүй хэвээр мөрдөж байгаа нь даатгуулагчийн эрт тэтгэвэр тогтоолгох хандлагыг үүсгэж байна. Түүнчлэн, нийт өндөр насны тэтгэвэр авагчдын 44.4 хувь буюу 184.0 мянган тэтгэвэр авагч нь хөнгөлөлттэй буюу эрт тэтгэвэр тогтоолгон авч байна. Тиймээс хөнгөлөлттэй нөхцөлөөр эрт тэтгэвэр тогтоолгож буй тэтгэврийн насыг аажмаар нэмэгдүүлэх зохицуулалт шаардлагатай байна.

Одоо мөрдөж буй Нийгмийн даатгалын сангаас олгох тэтгэврийн тухай хуулиар нийгмийн даатгалын шимтгэл төлөгч даатгуулагчийн ердийн болон хөнгөлөлттэй нөхцөлөөр эрт тэтгэвэр тогтоолгох насыг зохицуулж байна. Харин бусад салбарын хуулиар даатгуулагчийн тэтгэврийн насыг 5-10 жилийн наана тогтоож байгаа нь даатгуулагчийн эрх тэгш байдал, тэтгэврийн сангийн зарлагад сөргөөр нөлөөлж байна. Тухайлбал, Прокурорын тухай хуульд "Прокурорын тэтгэвэрт гарах насны дээд хязгаар нь 60 нас байх ба 50 насанд хүрсэн эмэгтэй, 55 насанд хүрсэн эрэгтэй, эсхүл нас харгалзахгүйгээр прокуророор 25 жил ажилласан прокурор өөрөө хүсвэл өндөр насны тэтгэвэр тогтоолгож болно." гэж заажээ. Иймд нийгмийн даатгалын шимтгэл төлөгч даатгуулагчийн тэтгэврийн насыг зөвхөн нийгмийн даатгалын хууль тогтоомжоор нэг мөр зохицуулах шаардлагатай байна.

Хоёр.Хуулийн төслийн зорилго, бүтэц, зохицуулах харилцаа, хамрах хүрээ

Хуулийн төслийг Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн 22 дугаар зүйлийн 22.1.2-т заасны дагуу хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах хэлбэрээр дараах асуудлыг тусган боловсруулна. Үүнд:

Нийгмийн даатгалын сангаас олгох тэтгэврийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөлд суурь тэтгэвэр, тэтгэврийн даатгалын сангаас олгох тэтгэвэр, хувийн нэмэлт тэтгэврийн гэсэн 3 давхаргат тогтолцоотой байх, суурь тэтгэврийг өндөр насны тэтгэврийн насанд хүрсэн, тэтгэвэр авагчид олгох, шимтгэл төлсөн хугацаанаас хамааруулан суурь тэтгэврийн нэмэгдэл олгох, суурь тэтгэврийн зардлыг улсын төсөв болон нийгмийн даатгалын сангаас санхүүжүүлэх, нийгмийн даатгалын шимтгэл төлөгч даатгуулагчийн тэтгэврийн насыг зөвхөн нийгмийн даатгалын хуулиар зохицуулах, тэтгэврийн даатгалын шимтгэл төлж, ажилласан дараалсан 5 жилийн цалин хөлс, түүнтэй адилтгах орлогоос тогтоож байгааг үе шаттай нэмэгдүүлэн 10 жилд хүргэх, эрт тэтгэвэр тогтоолгож буй нөхцөлийн тэтгэврийн насыг аажмаар нэмэгдүүлэх зэрэг зохицуулалтыг тусгана.

Гурав.Хуулийн төсөл батлагдсаны дараа үүсэж болох эдийн засаг, нийгэм, хууль зүйн үр дагавар

Хуулийн төсөл батлагдсанаар дараах эерэг үр дагавар бий болно. Үүнд:

1.Тэтгэврийн олон давхаргат буюу суурь тэтгэвэр, хувийн нэмэлт тэтгэврийн тогтолцоог шинээр нэвтрүүлэн даатгуулагч санхүүгийн олон эх үүсвэрээс тэтгэвэр авах нөхцөлийг бүрдүүлэх, төлсөн шимтгэлтэй уялдаатай тэтгэвэр авах тэтгэврийн шударга тогтолцоонд шилжинэ.

2.Тэтгэврийн даатгалын сангийн ачаалалд нөлөөлж буй хүчин зүйлсийг бууруулж, тэтгэврийн даатгалын санд улсын төсвөөс олгох санхүүжилтийг зохистой хэмжээнд хадгална.

Дөрөв.Хуулийн төсөл Монгол Улсын Үндсэн хууль, Монгол Улсын олон улсын гэрээ болон бусад хуультай хэрхэн уялдах, хуулийг хэрэгжүүлэхэд шинээр боловсруулах, хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах, хүчингүй болсонд тооцох тухай хууль тогтоомжийн талаарх санал

Нийгмийн даатгалын сангаас олгох тэтгэврийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг Монгол Улсын Үндсэн хууль, олон улсын гэрээ болон бусад хууль тогтоомжтой нийцүүлэн боловсруулна.